

Posudek vedoucího¹ diplomové práce

Student/ka:	Ján Vecan
Název práce:	Občan a verejný priestor ako vzájomný vzťah: Prečo o ňom učiť?
Vedoucí:	Tomáš Samek
Oponent²:	

Diplomová práce Jána Vecana zkoumá veřejný prostor. Jelikož ho autor vnímá jako faktor spoluformující demokracii a zároveň zrcadlící její úroveň, klade si otázku, jak využít potenciálu tohoto tématu ve škole, zejména při výuce občanské výchovy. Vychází totiž z přesvědčení, že občan a veřejný prostor jsou spojitě nádoby: aby se plnohodnotně rozvinul v aktivního občana, potřebuje člověk zažít i veřejný prostor jako místo setkání s lidmi různých názorů, mnohdy jiných, než má sám; a potřebuje se tak naučit spoluutvářet veřejné vědomí – ne jen jako názor, nýbrž jako jistou kulturu produktivních interakcí s druhými, s nimiž právě veřejný prostor sdílíme, ať už má fyzickou podobu náměstí, nebo mentální podobu digitálních komunit, v nichž se dnes část veřejného života odehrává.

Platí to oběma směry: občan utváří veřejný prostor a je jím sám utvářen. Veřejný prostor je tedy jakousi živou, praktickou laboratoří oněch procesů, které vedou k formování občanského vědomí, a v tomto smyslu by měl být vnímán jako spojenec každým učitelem či učitelkou občanky. Jinými slovy: nevyužit veřejného prostoru ve výuce by byla škoda, domnívá se autor. Žel, téma není vždy v našich školách vyučováno poutavě a někdy není vyučováno vůbec.

To Jána Vecana motivuje k tomu, aby: a) přemýšlel o všech významech, kterých může veřejný prostor nabývat z pohledu diachronního i synchronního, urbanistického i mediálního: jak se zrodil, jakých podob může nabývat a jaké funkce získává (první část práce); b) zkoumal vztah mezi občanem a (zejména fyzickým) veřejným prostorem a ptal se, proč o něm učit (druhá kapitola); c) v rozhovoru s lidmi, kterých se téma týká, dokumentoval na konkrétních příkladech měst, jaký je stav veřejného prostoru na Slovensku, a dal tak zaznít hlasům odborníků z terénu (třetí kapitola); d) věnoval se tomu, jak lze o tématu učit (poslední kapitola). Práce má tedy velmi široký záběr, neboť obsahuje jak rozměr historický, tak současnost; jak perspektivu zahraniční, tak domácí; jak hlasy lidí z praxe, kteří se podílejí na

¹ Nehodící se škrtněte.

² Pokud posudek vypracovává vedoucí práce, nevyplňovat.

tvorbě veřejné sféry, tak teorii (architektury, společenských věd i filosofie); pozitivní popis stavu i normativní podnět k tomu, jak ho měnit – v podobě vyučovacích aktivit v hodinách. Touto mnohohlediskovostí je autor věren krédu Hannah Arendtové, jímž svou práci uvedl: že skutečnost světa se může ukázat pouze tam, kde je viděna mnohými lidmi z různých perspektiv. Jde tedy o dílo svým záběrem ambiciózní, o to sympatičtější je fakt, že autor k látce přistupuje s pokorou a je si vědom, že tak široký rozvrh nelze na ploše diplomové práce zvládnout bez jistých proluk. I proto zdůrazňuje, že nepředkládá jakousi učebnici o veřejném prostoru, nýbrž že jde spíš o její předběžnou přípravu, z níž by se v budoucnu takový didaktický materiál mohl zrodit.

Je-li jednou z hlavních autorových otázek, proč je třeba učit o vztahu mezi občanem a veřejným prostorem, lze konstatovat, že ji svou prací zodpověděl z několika různých pohledů současně. Práce tak splňuje cíl, který si předsevzala.

Po formální stránce jde o text vcelku dobrý – překlepy a chyby jsou vzácné, přesto by mu prospěla ještě jedna klidná finální redakce. Jazyk předložené stati je jasný a srozumitelný; stylisticky by možná tu a tam šlo něco říci obratněji a na několika místech formulovat hutněji, ale celková vyjadřovací úroveň je solidní.

Na práci se zúročilo to, že autor téma dlouhodobě konzultoval, sehnal si řadu zdrojů, nebál se vykročit do terénu a zkontaktovat celou řadu odborníků – a to vše pak podal v textu, z něhož je v dobrém smyslu slova cítit zápal pro věc. Jeho *soukromý* zájem tak přerostl ve stat', jež může mít *veřejný* přesah v tom, že třeba poslouží jako inspirace pro výuku na školách o tomto důležitém tématu, jemuž u nás i na Slovensku stále věnujeme mnohem méně pozornosti, než jaká mu náleží.

Závěr: Závěrečná práce splňuje podmínky kladené na závěrečné práce v příslušném oboru.

Podněty k přemýšlení, **otázky do rozpravy:**

1. V prvních pasážích práce hovoříte o třech typech učitelů z hlediska výuky o veřejném prostoru. Představte si, že Vás kontaktuje učitel, který ve Vaší typologii patří k těm, kdo o tématu mnoho nevědí, ale rádi by si pozvali někoho informovanějšího do své hodiny, aby o tom – třeba na střední škole – promluvil. Pokud byste sám byl osloven jako takový instruktor a měl na gymnáziu jen dvě vyučovací hodiny, v nichž byste měl téma předat: jak byste k těm hodinám přistoupil? Tj. co by bylo jejich obsahem a co byste v těch hodinách dělal se studenty, abyste v nich probudil zájem o veřejný prostor?
2. Kdybyste chtěl svou diplomovou práci přepracovat v komplexní příručku o tom, jak učit o veřejném prostoru: co ještě byste do ní zahrnul z toho, co zatím ve Vaší práci není obsaženo (nebo co jste musel z prostorových důvodů zredukovat)?

V Ledči dne 17. 8. 2021

.....

Tomáš Samek